Rubai

İki Aylık Rubai ve Şiir Kültürü Dergisi
Sayı: 5 • Eylül/Ekim 2021

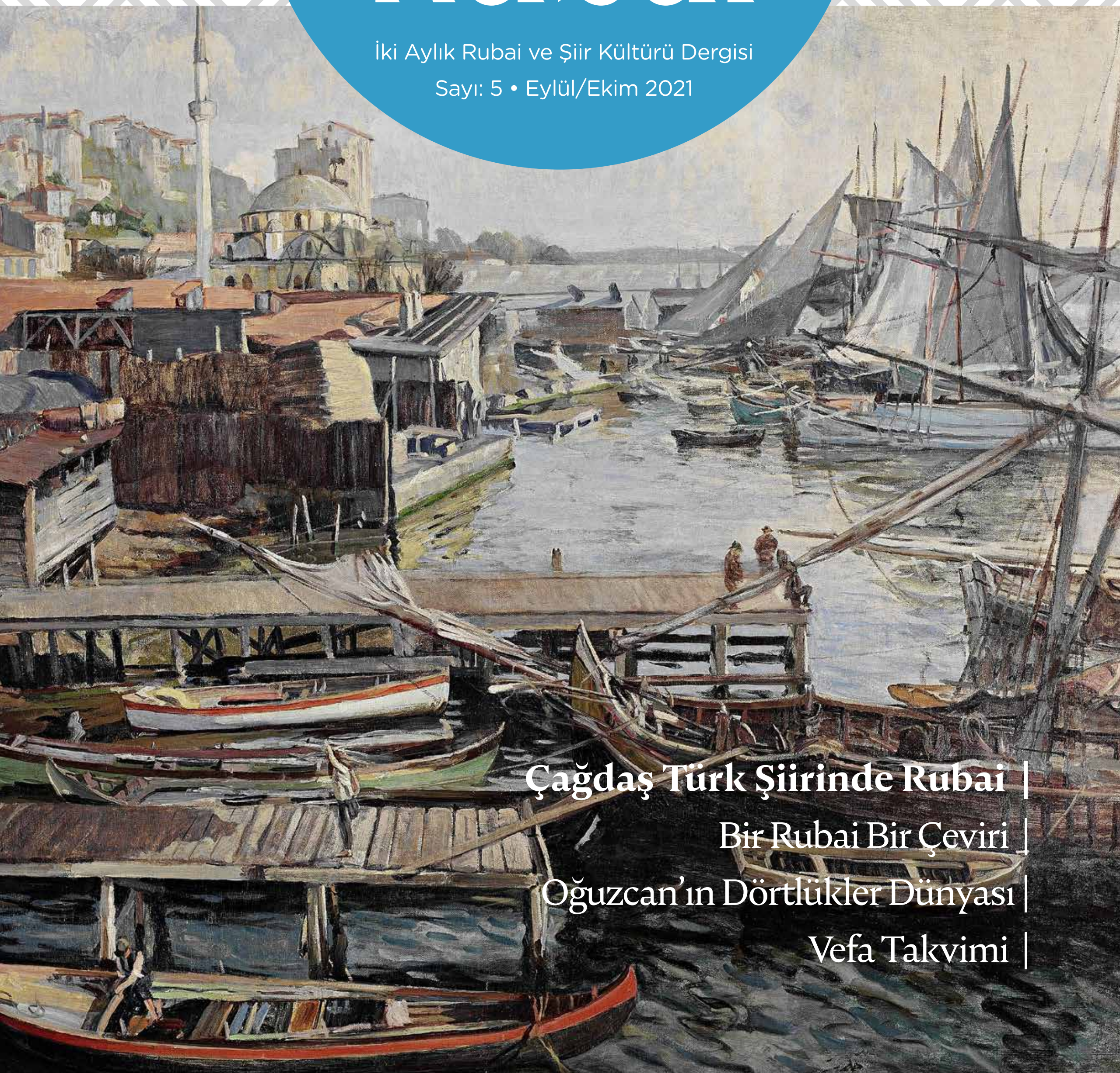

Çağdaş Türk Şiirinde Rubai |
Bir Rubai Bir Çeviri |
Oğuzcan'ın Dörtlükler Dünyası |
Vefa Takvimi |

Rubai

İki Aylık Rubai ve Şiir Kültürü Dergisi
Sayı: 5 • Eylül/Ekim 2021

www.rubaidergisi.com

Yayın Yönetmeni : **Ahmet Ziya Kahraman**
Yayın Danışmanı : **Tacettin Şimşek**
Son Okuma : **İbrahim Duran**
Web Geliştirici : **Adil Bayram**

Kapak : Hikmet Onat
Manzara, (SSM)

Şiirlerin ve yazıların sorumluluğu şair ve yazarlarına aittir. Tanıtım ve tahlil amacıyla kullanılacak küçük bölümler dışında dergi iktibas edilmemelidir. Her hakkı mahfuzdur.

Dağdağa Savuşsun, Dağ Dağa Kavuşsun

Rubainin Değerli Dostları,
Kavuşturana şükür!
Hayat tecrübesi bizden çok daha fazla olanlar, "Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur." demişler. Hem evet hem hayır! Bazen dağ dağa kavuşur insan insana kavuşmaz bazen her ikisi de birbirine kavuşur.
"Dante gibi yolun ortasında" aramızdan ayrılan güzel dost Hüseyin Alacatlı (1967-2002) "Dağ" şiirinde şöyle diyordu:

Dağı dağ üstüne koy taşı taş üstüne
bir dağ bir dağa nasıl seslenirse öyle
al heybeni sen de düş yollara
öyle düş ki sonunda üç elma kalsın
kime kalırsa kalsın bizden bir söz kalsın da
bir dağ bir dağa nasıl kalırsa öyle kalsın

Aziz şair, yaşadığı zamana tanıklık etmek, çağına kayıt düşmek, ardında kalıcı bir iz bırakmak, söz emanetini sonraki kuşaklara ulaştırmak gibi erdemlere vurgu yapıyordu. Bizim de kaygımız bu. Zengin ve köklü şiir geleneğimizle nakışlı heybemiz omzumuzda, yollardayız. Dilimiz döndüğünce sözün sahibine borcumuzu ödemeyi düşlüyoruz.
Üstat şair Necip Fazıl (1904-1983) da *"İçerimde koca bir dağ gizlidir."* dizesiyle başlayan "Rüzgâr" şiirinin son dörtlüğünde şöyle demişti:

İçlensem, içlensem bir hayal kursam,
Göklere yaslanıp çığlık savursam,
İçimdeki dağı dağlara vursam,
Bu vuruş gönlümü yıkar mı bilmem.

Bizim de içimizde bir dağ gizli. Biz de göklere yaslanıp bir çığlık savurma ve içimizdeki dağı dağlara vurma hülyasındayız. Rüyamız, hayalimiz, ütopyamız, adına her ne diyorsak, bu.
Özetle, dağdağa savuşsun, dağ dağa kavuşsun istiyoruz.
Bugünkü son sözü ölümünün 137. yıl dönümünde Yenişehirli Avni (1826-1884) söylesin:

Mecnûn ki "lâ-ilâhe illâ" der idi
Teklîf-i şuur eyleseler "lâ" der idi
Ol mertebe meşgul idi Leyla ile kim
Mevlâ diyecek mahalde "Leyla" der idi

(Mecnun "Başka ilah yoktur." diyordu. Leyla'ya kavuşmayı teklif etseler "hayır!" diyordu. Zihni ve kalbi Leyla ile o derece meşguldü ki, "Mevlâ" diyecek yerde bazen şaşırıp "Leyla" diyordu.)
Yeni sayıda buluşmak ümidiyle.
Bismillah.

Çağdaş Türk Şiirinde Rubai

Tacettin Şimşek

> Ahmet Metin Şahin, rubailer kaleme almakla kalmamış, Mevlâna'nın iki bin beş yüz rubaisini rubai vezinleriyle Türkçeye kazandırmıştır.

Çağdaş Türk edebiyatında en çok rubai yazan şairlerden biri *Talât Sait Halman*'dır. Şair, toplu şiirlerinden oluşan *Ümit Harmanı*'nda (Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2008) aşk, adalet, göçebe ve Yunus Emre temalı 367 rubaiye yer vermiştir. Söz konusu kitapta *Halman'ın "şiirlerinin hepsini değil", "çok büyük bir kesimini bir araya getir"*diği (2008, s.V) göz önünde tutulursa gerçek sayının daha yüksek olduğu rahatlıkla düşünülebilir.

Halman'dan bir rubai:

Acı
Artık yüzü gülmeyen masallar acıdır
Sevdayı fısıldamazsa fallar acıdır
Bir kahkaha duymazsa karanlıklardan
Güller kuru, aşk öfkeli, ballar acıdır

Yılmaz Karakoyunlu da *Rubailer* kitabında (Palet Yayınları, Konya 2014) 136'sı aruzla, 182'si heceyle olmak üzere toplam 318 ru-

baisini okuyucuların beğenisine sunmuştur. Karakoyunlu'dan bir rubai:

Gönlümde açan goncada bülbül sesi var,
Her nağmede bir taze bahar neş'esi var.
Sonsuzluğun idraki olan noktadayım;
Ömrümde hazan mevsiminin gölgesi var.

Ahmet Metin Şahin, rubailer kaleme almakla kalmamış, Mevlâna'nın iki bin beş yüz rubaisini rubai vezinleriyle Türkçeye kazandırmıştır. Şahin'den bir rubai:

Ölüm Çağrısı
Ak saçlarımız ömrümüzün meyvesidir.
Alnımdaki kıvrımları hüznün sesidir.
Gövdemde benim hep çoğalan ağrılarım,
Geçtikçe yanımdan ölümün gülmesidir!

Hamza Tanyaş 88, *Azmi Güleç* ve *Vedat Varol* 41'er, *Şeyda/Şahin Uçar* 31 ve *Ahmet Hayyat* (Ahmet Rasim Kocabaş) 29 rubai yayımlamıştır.

20. yüzyılın ilk çeyreğinden bugüne *Tahir Olgun (Tahirülmevlevî), Şeyh Abdülbâki, Hamamizâde İhsan, Emin Hâkî, Rıza Tevfik Bölükbaşı, Yahya Kemal, İbrahim Alâaddin Gövsa, Ârif Nihat Asya, Âsaf Hâlet Çelebi, Tahsin Banguoğlu, Veled Çelebi İzbudak, Fuad Bayramoğlu, Cemal Yeşil, Bekir Sıtkı Erdoğan, Azmi Güleç, Talât Sait Halman, Feyzi Halıcı, Seyfettin Başçıllar, Nail Memik, Ahmet Hayyat, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, Abdullah Öztemiz Hacıtahiroğlu, Halis Erginer, Rıfkı Necdet Evrimer, Mehmet Çavuşoğlu, Hüsrev Hatemi, Hüseyin Hatemi, Muhyiddin Raif Yengin (Shakespeare, Young, Rogers, Quarles* gibi Batılı şairlerden

Tahir Olgun/Tahirülmevlevi

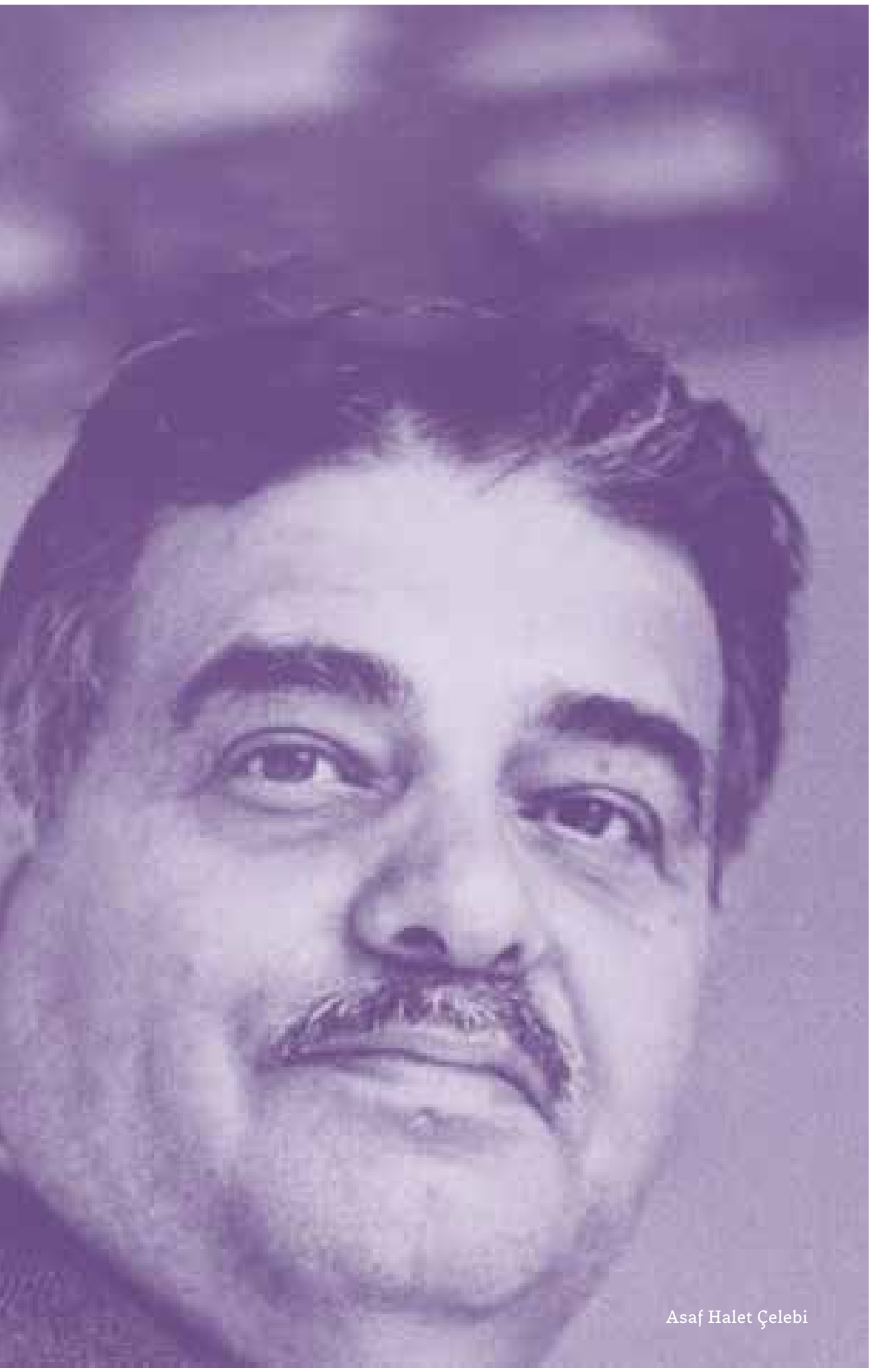

Asaf Halet Çelebi

rubai tarzında çeviriler de yapmıştır [Öbek, 1995, s.49-50]), *Rıfkı Melûl Meriç, Ömer Ferid Kam, Hüseyin Haşim, Enver Tuncalp, Ali Nihat Tarlan, Cahid Öney, İbrahim, Hanedanoğlu, Kenan Seyithanoğlu, Beşir Ayvazoğlu, Aydil Erol, Talât Gönensay, Ahmet Metin Şahin, Haydar Ali Diriöz, Safa Erkün, İbrahim Erdinç, Yılmaz Karakoyunlu, Bedri Gürsoy, M. İlhan Sonuç, Mikail Bayram, Memduh Cumhur, Ali Sevim, Şahin Uçar, Güngör Öztolan, Mesud Kacaralp, Ümit Gürelman, Nevin Emgen, A. Vahap Akbaş, Rüstem Akınsu, Muhsin İlyas Subaşı, Mehmet Turan Yarar, Türkan Oğuzbaş, Hasan Sami Bolak, Harun Öğmüş, İsmail Âdil Şahin, Uğur Öztemiz, Muhammed Hikmet, Yusuf Dursun, Nihat Yücel, Necibe Taşkın Çetinkaya, Mehmet Özdemir, Filiz Bedük* gibi imzalar, rubai nazım şeklinde eser vermişlerdir. Bu isimler arasında özellikle *Cemal Yeşil, Fuad Bayramoğlu* ve *Bekir Sıtkı Erdoğan* çağdaş rubai şairleri olarak tanınmışlardır.

Nihâî mahlasıyla klasik düzende bir divan tertip eden, rubai nazım şeklinin son ustası *Bekir Sıtkı Erdoğan,* 13'ü Sadi, Hayyam, Mevlâna ve Yahya Kemal'in şiirlerinden yorum olmak üzere 159 rubaiye yer verdiği yayımlanmayan *Sabır Sarmaşıkları* adlı kitabında yirmi dört rubai kalıbının tamamını kullanmıştır (Kabaklı, 1991, s.180).

Öte yandan *Ömer Ferid Kam,* 1000 kadar rubaisiyle insan ahlakının zayıf yanlarını ve toplum hayatının kimi gülünç kimi acıklı yönlerini eleştirir (Ayni, 1944, akt. Çeltik, 2003, s.22). Ancak buradaki 1000 rakamının abartılı olduğu söylenebilir (Çeltik, 2003, s.22).

Ekrem Kılıç, dörtlüklerden oluşan *Bir Gül Sunabildik* adlı e-kitabında aruzla kaleme aldığı 87 rubaiye yer verir. Şairin Veysel Karanî ile ilgili bir rubaisi Alâaddin Yavaşça tarafından saz-kâr makamında bestelenir.

Besteci, ses sanatçısı ve söz yazarı Mediha Şen Sancakoğlu'nun bestesi ve güftesi kendine ait *"Divane mi kalbim yine bir hoş bu bahar"* (buselik şarkı), *"Küstün bana sînem yara kalbim yara yâr"* (suzinak şarkı) ve *"Ceylan gibi ürkek bakıyorsun yüzüme"* (nihavent şarkı) gibi eserleri rubai veznindedir.

Genç şairlerden *Ahmet Ziya Kahraman* aruz ölçüsüyle rubai örnekleri vermekte; *Tayyib Atmaca* da aruzla rubai denemeleri yapmaktadır.

16. yüzyıl şairlerinden *Muhyî-i Gülşenî'nin* bir eserine *Rubaiyât* adını verdiği gibi (Canım, 1995, s.233) Cumhuriyet Dönemi'nde de kimi şairler *Rubaîler, Rubaiyât* gibi adlarla şiir kitapları yayımlamışlardır. *Yahya Kemal Beyatlı (Rubaîler ve Hayyam Rubaîlerini Türkçe Söyleyiş), Ahmet Hayyat (Rubaiyyât), Ârif Nihat Asya (Rubaiyyât-ı Ârif I, II, III, IV, Kova Bur-*

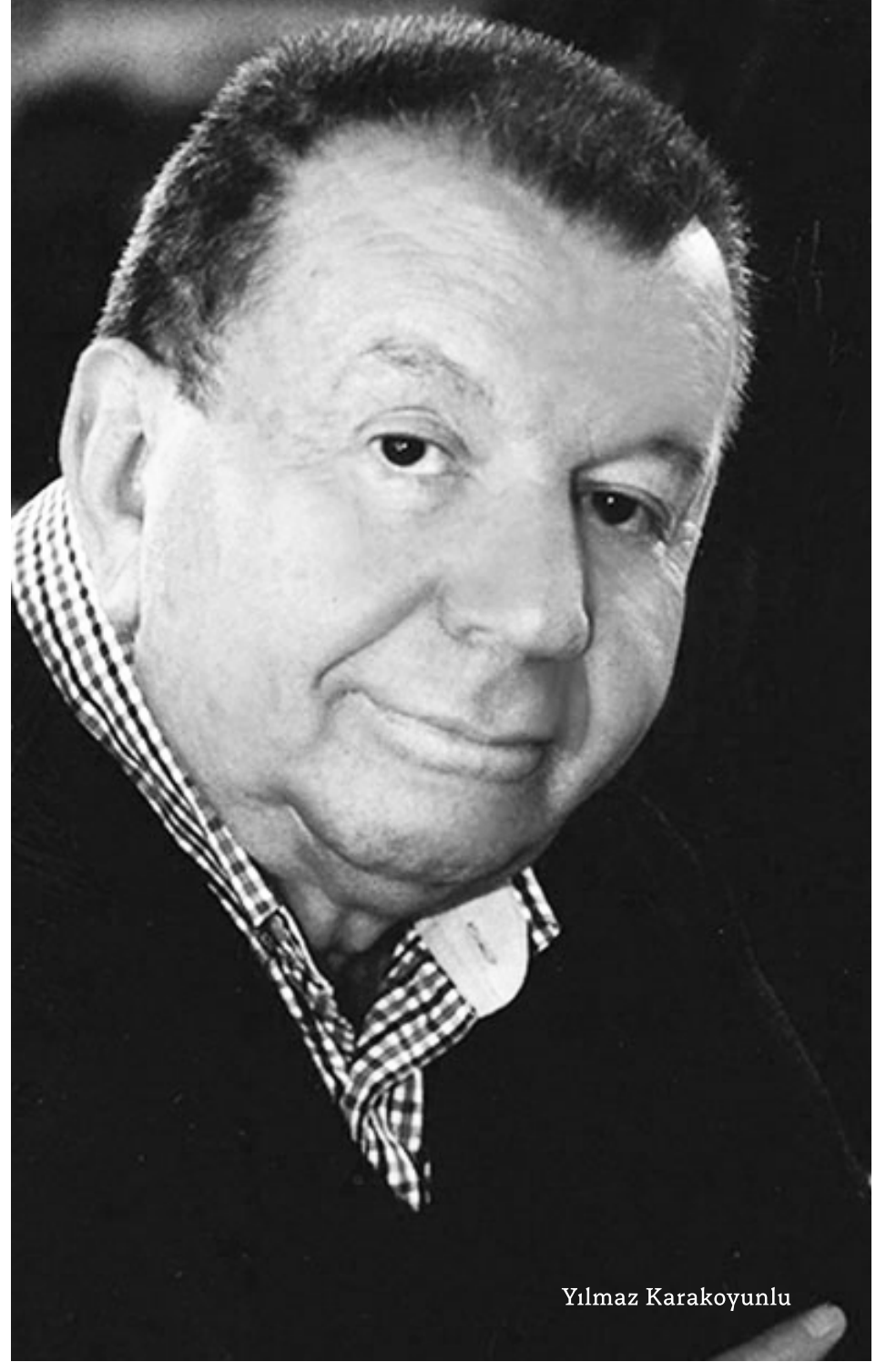

Yılmaz Karakoyunlu

cu-Rubailer, Nisan-Rubailer, Kıbrıs Rubaîleri, Avrupa'dan Rubaîler), Rıfat Necdet Evrimer (Boşlukta Dönen Rubaîler), Cemal Yeşil (Rubaîler, Rubaîler II), Fuad Bayramoğlu (Rubaîler, Fuad Bayramoğlu'nun Rubaîleri), Azmi Güleç (Azmi'den Rubaîler), Bekir Sıtkı Erdoğan (Sabır Sarmaşıkları-Rubaîler), Muhyiddin Raif Yengin (Eski Rubaîlerim), Rıfkı Melûl Meriç (Rubaiyyât-ı Melûl), Yılmaz Karakoyunlu (O Hayal Aynasından-Rubaîler), Recep Bulut (Yeni Rubaîler 1990-1992), Yasin Hatipoğlu (Sözdeki Füsûn-Rubaîler), Feyyaz Sağlam (Kırk Kırık Rubaî), Kenan Sarıalioğlu (Ayna Rubaîleri), Nâzım Hikmet, Yusuf Ahıskalı, Mircevat Ahıskalı, Bedri Gürsoy, Nevin Emgen, Hüseyin Yurda-

Nazım Hikmet

Fuat Bayramoğlu

bak (Rubaîler), Bekir Oğuzbaşaran (Rubaiyyât-ı Oğuz, Poetika Rubaileri, Ahir Zaman Rubaileri), Muhsin İlyas Subaşı (Aşkistan-Rubailer), Rüstem Akınsu (Göktaşı-Rubailer ve Dörtlükler), Muhammed Hikmet (Rubailer ve Tuyuğlar) ve İsmail Hakkı Aydın (Nefes-Rubailer, Yâ Hayy-Rubailer), Lütfü Şahsuvaroğlu (Her Geceye Bir Rubai) bu isimler arasındadır.

İsmail Hâmi Danişmend'in *Rabia Hatun* takma adıyla yazdığı yirmiden fazla dörtlük de rubai nazım şekliyle benzerlik gösterir.

Nâzım Hikmet kimi zaman uyak düzenini koruyarak "materyalist lirik" çizgide serbest nazmın söyleyiş imkânlarıyla rubai "temrin"leri yaptı (Cengizhan, 2000, s.15). *Yusuf Ahıskalı, Attilâ İlhan, Can Yücel, Turgut Uyar, Ataol Behramoğlu, Metin Altıok, Cemal Süreya, Onat Kutlar, Feyyaz Sağlam, İbrahim Baştuğ, Haydar Ergülen* gibi isimler serbest çizgide dörtlük/rubai yazmayı sürdürdüler.

Faruk Nafiz Çamlıbel, Sezai Karakoç, Arif Damar, Cahit Koytak, Murathan Mungan ve *Yaşar Bedri* de rubai başlıklı dörtlükler kaleme aldılar.

Lütfü Şahsuvaroğlu hece ve aruz kalıplarıyla yazdığı dörtlükleri rubai başlığı altında bir araya getirmiştir.

Fazıl Hüsnü Dağlarca, vezin, uyak ve redif ölçülerine bağlı kalmaksızın *Haydi I, Haydi II, Çıplak, Hollandalı Dörtlükler, Çiçek Seli* ve *İkisi adlı kitaplarında bir araya getirdiği* beş binden fazla dörtlük yazdı; *Şeyh Galib'e Çiçekler'*de, *Hüsn ü Aşk*'ın vezniyle (mef'ûlü mefâilün feûlün) 284 dörtlüğe yer verdi.

Hece ölçüsüyle rubai/dörtlük yazan şairler arasında *Necip Fazıl Kısakürek, Halide Nusret Zorlutuna, Cahit Sıtkı Tarancı, Ümit Yaşar Oğuzcan, Özdemir Asaf, Hilmi Yavuz, Ahmet Necdet,*

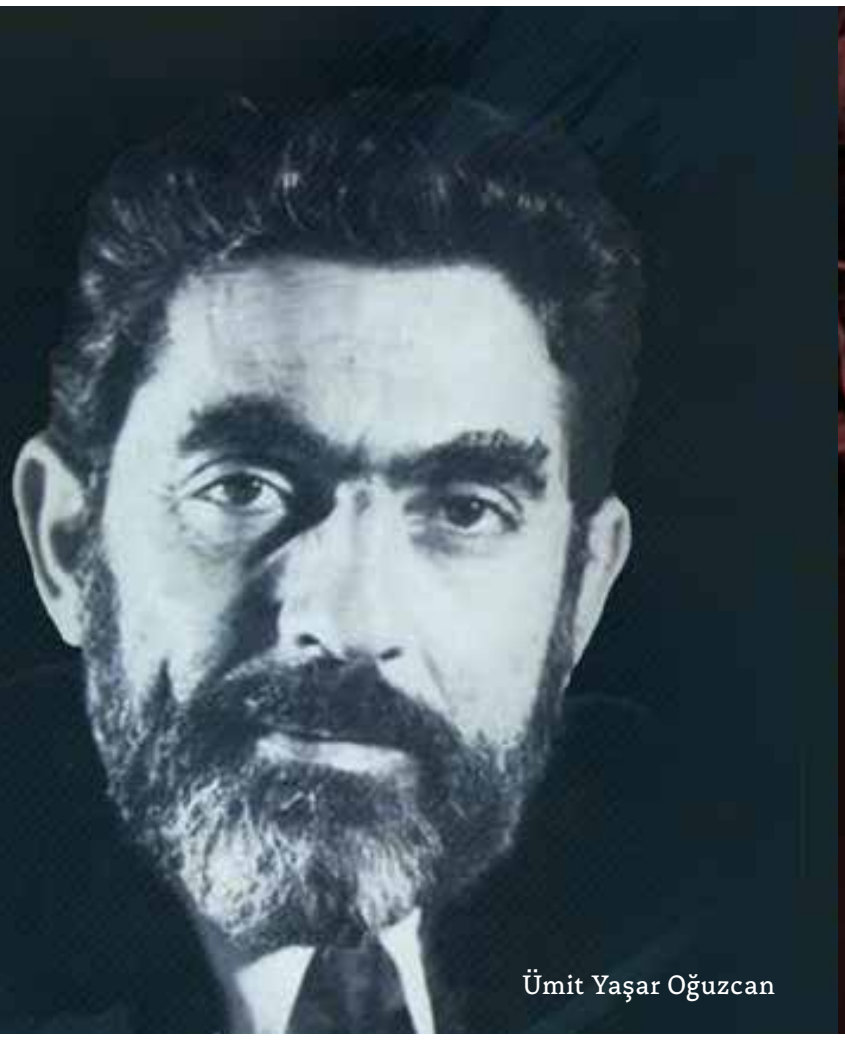

Ümit Yaşar Oğuzcan

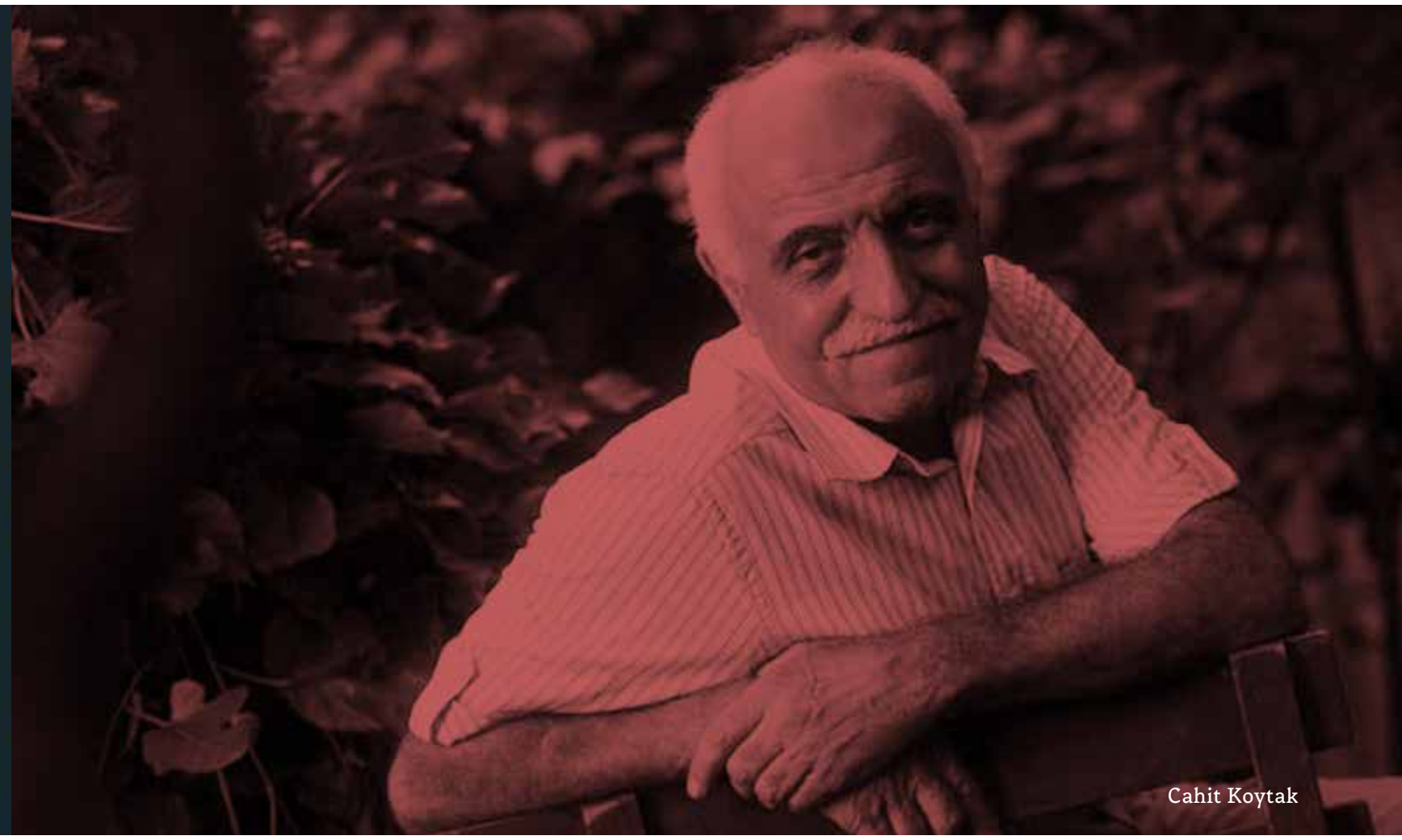

Cahit Koytak

Recep Bulut, Feyzi Halıcı, Hüsrev Hatemi, Yetik Ozan (Turgut Günay), Cemal Safi, Ayhan İnal, Turan Oflazoğlu, Bekir Oğuzbaşaran, Kul Sadi, Yahya Akengin, Ceyhun Savaşan, Talât Gönensay, Nurettin Özdemir, H. Cengiz Alpay, Bahaettin Karakoç, Abdurrahim Karakoç, Dilâver Cebeci, Zübeyir Yetik, Emin Işık, Mikail Yaprak, Rıfkı Kaymaz, Halil İbrahim Özdemir, Vahdet Nafiz Aksu, Nurullah Genç, Dilâver Cebeci, Niyazi Karabulut, Erdal Noyan, Halil Gelendost, Filiz Altıok Durak, Yaşar Bayar, Talat Ülker, Cevat Akkanat ve *Özgür Çoban* sayılabilir.

Rubai, Türkiye dışındaki Türkler arasında da ilgi görmüştür. Rumeli Türklerinden *Agim Rıfat Yeşeren,* Kerkük Türklerinden *Hicrî Dede,* Özbek Türklerinden *Remz Babacan* rubai kitapları yayımlamışlardır. Doğu Türkistan'dan *Ahmet İgemberdi Nicadiy,* Azerbaycan'dan *Mir Mehdi Seyidzâde, Mehsetî-i Gencevî* ve *Endelib Karacadağı,* Türkmenistan'dan *Mehmed Seyidov,* Kazakistan'dan *Abdurrahim Muttalip,* İran'dan *Hamid Nutkî,* Afganistan'dan *Azizullah Yuriş,* Bulgaristan'dan *İsmail Çavuş,* Yunanistan'dan *Mazlum Hüseyin* gibi şairler şiir kitaplarında rubai örneklerine yer vermişlerdir (Sağlam, 1997, s.4 ve 56, akt. Çetin, 2012, s.57).

Kaynaklar

Canım, R. (1995). Başlangıçtan günümüze Edirne şairleri. Ankara: Akçağ Yayınları.

Cengizhan, G. (2000). İbrahim Baştuğ'un Köz'ü 1-Materyalist dörtlükler. Papirüs, S. 43, Eylül.

Çeltik, H. (haz.) (2003). Ömer Ferit Kam-Divan şiirinin dünyasına giriş (Âsâr-ı edebiye tetkikatı). Ankara: MEB Yayınları.

Çetin, N. (2012). Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinde rubai. (2.Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.

Halman, T.S. (2008). Ümit Harmanı. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Kabaklı, A. (1991). Türk edebiyatı-Şiir. c.4, İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.

Öbek, A. İ. (1995). Divan edebiyatında sosyal ve dinî konulu rubaîler. İstanbul: İnsan Yayınları.

TAHİR OLGUN (Tahirülmevlevî)

(1877-1951)

Edebiyat tarihçisi, müderris, yazar ve şair.

İstanbul Taşkasap'ta (Fındıkzade) doğdu. Asıl adı Mehmed Tâhir'dir. Babası hademe-i hâssa başçavuşlarından Mustafa Saffet Bey olup baba tarafından büyük dedesi Hattat Mehmed Tâhir Efendi Mevlevî dervişiydi. Annesi Emine Emsal Hanım'dır.

Tâhirülmevlevî tahsilini Gülhane Askerî Rüşdiyesi ve Mensşe-i Küttâb-ı Askerî'de tamamladı. Tâhir Dede Kütüphanesi'ni kurup (1899) kitap yayımına başladı. Bir dergi çıkarması ile alakalı saraya jurnallenerek yayıncılık izni iptal edildi. 1904'te Orman ve Ziraat Nezâreti'nde tekrar memuriyete başladı. Ali Ekrem'in (Bolayır) başkanlığında kurulan Tedkīkāt-ı Lisâniyye Heyeti'ne üye oldu (30 Mart 1918). Büyük Fatih yangınında Taşkasap'taki eviyle birlikte kütüphanesi ve telifleri yandı.

21 Haziran 1951'de vefat etti. Cenazesi vasiyeti üzerine Yenikapı Mevlevîhânesi'nde annesi Emine Emsal Hanım'ın yanına defnedildi.

Tâhirülmevlevî'nin Farsça yirmi dokuz gazeli, az sayıda kıta, rubâî, tahmîs ve mesnevisiyle bunların Türkçesini ihtiva eden eseri Yusuf Öz ve Yakup Şafak yayımlamıştır.

Ey neş'e-dih-i gamîn olan Mevlânâ
Şâdî-i dil-i hazîn olan Mevlânâ
Kurtar bizi hestî-i ademden lillâh
Ey dâd-res-i enîn olan Mevlânâ

RIZA TEVFİK BÖLÜKBAŞI

(1869-1949)

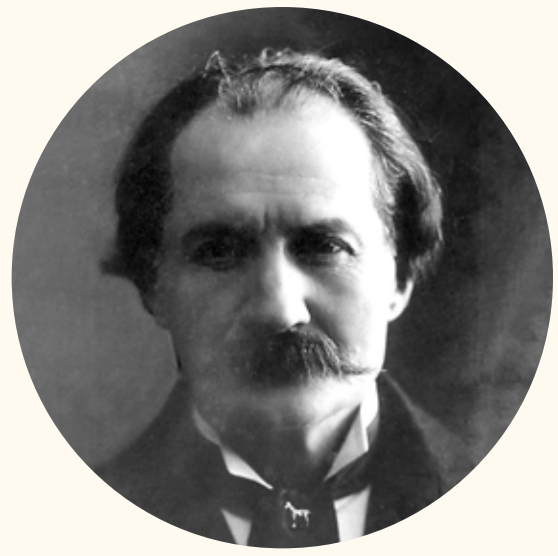

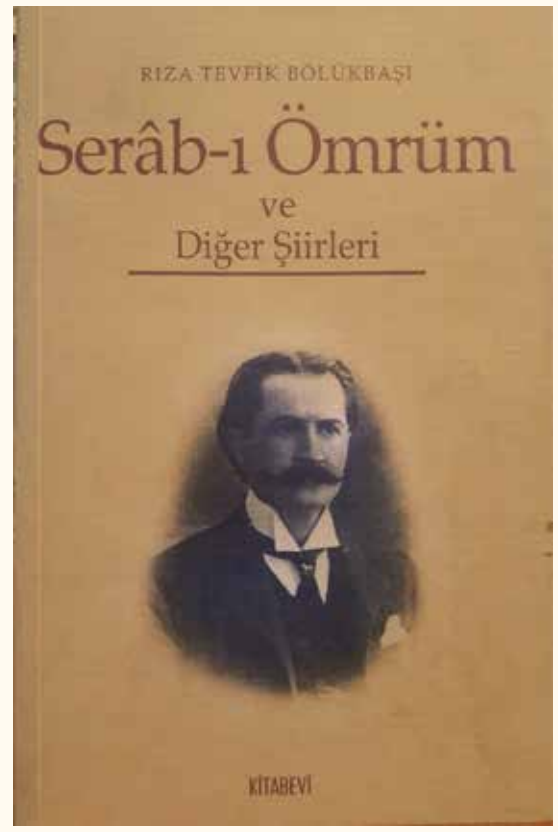

Şair, yazar, felsefeci ve politikacı.

Edirne vilâyetine bağlı Cisr-i Mustafa Paşa'da (bugün Bulgaristan'da Svilengrad) doğdu. Babası Arnavutluk'tan Hoca Mehmed Tevfik Efendi, annesi Çerkez asıllı Münîre Hanım'dır. Çocukluk ve ilk gençlik yılları ailesinin göç ettiği Gelibolu'da geçti. 1884'te girdiği Galatasaray Sultânîsi'ne sadece bir yıl devam edebildi. 1887'de Mekteb-i Mülkiyye'ye kaydolduysa da bir talebe hareketine karışınca okuldan uzaklaştırıldı. Cenab Şahabeddin'in yardımıyla Karantina İdaresi'ne doktor olarak tayin edildi. Ayrıca İstanbul Gümrüğü'nde Eczâ-yı Tıbbiyye müfettişliğine getirildi; bir süre sonra Cem'iyyet-i Mülkiyye-i Tıbbiyye'ye üye seçildi.

Hece ve aruz vezinlerini ustaca kullandı. Felsefeye merakı nedeniyle Feylesof Rıza olarak anıldı. Sevr Antlaşması'nı imzalayan Osmanlı delegesi olarak Yüzellilikler arasında yer aldığı için uzun yıllar sürgünde yaşadı; gurbet acısını, şiirlerinde dile getirdi.

30 Aralık 1949'da vefat etti ve Zincirlikuyu'daki Asrî Mezarlığa defnedildi.

HÂFIZ-I ŞİRÂZÎ

Zevk ehli şiirde hakkı teslîm etmiş;
Şîrâz'ı bütün cihâna takdim etmiş,
Gülgeşt-i musallâda yaşarken Hâfız
Bülbüllere fârisîyi ta'lim etmiş.

Çocuk ve Rubai

Tacettin Şimşek

Sevgili Arkadaşlar,

Bugün ulamadan söz edelim biraz.

Türkçe Sözlük'te ulama için şunlar yazıyor: "Konuşmada art arda gelen kelimeler-
den birincisinin sonundaki ünsüzün, ikincisinin başındaki ünlüye ses bakımından bir hece oluşturacak biçimde bağlanarak söylenmesi, bağlama: Ayırt etmek, tertip et-
mek, art arda gibi."

Yaygın bir örneği hatırlayalım: Bir baba oğlunu severken "aslan oğlum" dediğinde iki kelime söylemiş oluyor. Bu iki kelime toplam dört heceden oluşuyor. As-lan oğ-
lum. Peki, biz bu iki kelimeyi söylerken arada boşluk bırakarak "aslan oğlum" mu diyoruz yoksa "aslan‿oğlum" mu? Kulak verdiğimizde kelimeleri "as-la-noğ-lum" diye hecelediğimizi duyuyoruz. Böylece ulama dediğimiz ses olayı ortaya çıkmış oluyor. (Ulama yazarken yapılmaz, biz konuşurken ulama yaparız.)

Karacaoğlan'ın bir şiirinden örnek verelim:

Şu yüce dağların karı eridi / Sel oldu gidelim bizim ellere

Görüldüğü gibi ikinci dizedeki "sel‿oldu" (se-lol-du) ve "bizim‿ellere" (bi-zi-mel-
lere) kelime gruplarında ulama var.

Yaylalar türkümüzün ilk dizesine bakalım:

"Ay akşamdan ışıktır"

(Dizeyi "A-yak-şam-da-nı-şık-tır" biçiminde söylerken "ay" kelimesinin son ünsüzü olan "y"yi "akşamdan" kelimesinin ilk ünlüsü olan "a"nın üzenine taşıyoruz. Böylece ulama yapıyoruz. Bunu belirtmek için de ulama olan yeri şöyle gösteriyoruz:

"Ay‿akşamdan‿ışıktır"

Yunus Emre (Yu-nu-sEm-re), Mehmet Âkif Ersoy (Meh-me-tÂ-ki-fEr-soy), Fatih Er-

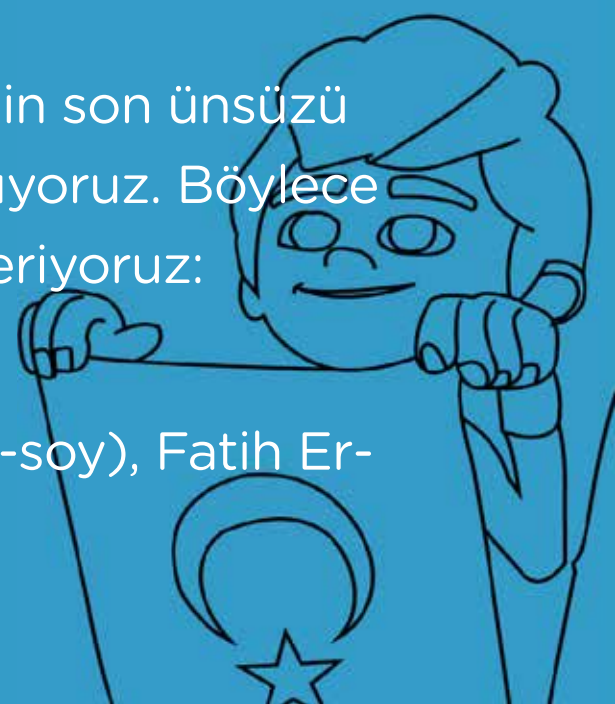

doğan (Fati-hEr-do-ğan), Gökhan Akçiçek (Gök-ha-nAk-çi-çek) gibi adları telaffuz ederken ulama yapıyoruz.

Ulama bazı birleşik kelimelerde karşımıza çıkar:

Hanımeli (ha-nı-me-li), Kırklareli (Kırk-la-re-li), Kızılırmak (Kı-zı-lır-mak), deni-zatı (de-ni-za-tı), hanımefendi (ha-nı-me-fen-di), akşamüstü (ak-şa-müs-tü), otuz üç (o-tu-züç) gibi...

Şairler ölçü ve ritim gerektirdiğinde ulama yaparlar. Bugün size sunacağımız rubaide "haylazlık edersem" kelimeleri arasında ulama yapılmış: Hay-laz-lı-ke-der-sem.

(Ulamanın sadece konuşurken yapıldığını, yazarken yapılmadığını unutma-yalım. Bir de ünsüzle biten ve ünlüyle başlayan iki kelime arasında noktalama işareti varsa ulama yapılmaz. Örnek: Osman, ateşi yak!)

İyi okumalar dileğiyle şuraya o rubaiyi iliştirelim şimdi.

Sevgiyle ve sağlıklı kalın.

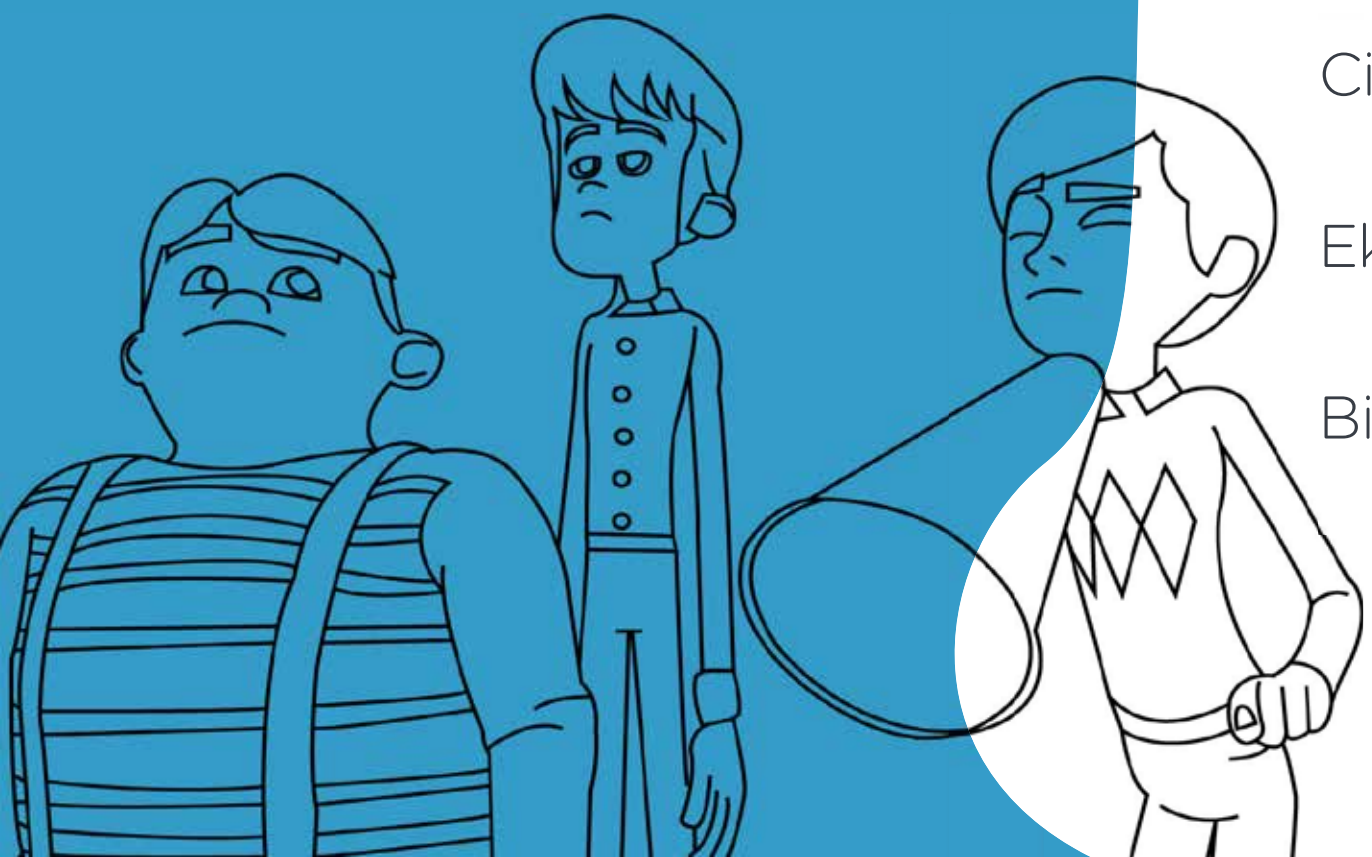

Tayfaya Bir Kişi Daha

Haylazlık edersem
öcüler yer mi beni
Cinler periler
sokakta bekler mi beni
Ekranlara
her gün gülücük serpenler
Bir gün
Rafadan Tayfa'ya ekler mi beni

DİLDEN DİLE

bir rubai • bir çeviri • bir rubai • bir çeviri

Nazmi Ziya Güran, Karacaahmet, 1933 (SSM)

BİR RUBAİ

Âteş nezened der dil-i mâ illâ hû
Kûteh nekened menzil-i mâ illâ hû
Ger âlemiyân cümle tabîbân bâşed
Hallî nekened müşkil-i mâ illâ hû

Mevlâna

BİR ÇEVİRİ

Âteş bırakan kalbimize el-hak o
Taksîr edecek râhımızı mutlak o
Ger halk-ı cihân olsa tabîb-i hâzık
*Halleyleyecek müşkilimiz ancak o**

Tahir Olgun / Tahirülmevlevi

(Gönlümüze ateş bırakan gerçekten o. Yolumuzu kısaltacak olan kesinlikle o. Dünyadaki insanların hepsi usta tabip olsa bile müşkülümüzü halledecek olan yalnızca o.)

* Dîvân-ı Tâhirü'l-Mevlevî, İstanbul Üniversite Kütüphanesi, No: T.9387, s. 7 (Mehmet Atalay, Tâhirü'l-Mevlevî ve Şiiri, akademik. semazen.net, 3 Haziran 2009)

Rubai Tamamlama

Bir önceki sayımızda yaptığımız rubai tamamlama çağrısına gelen cevaplar şöyle:

Tacettin Şimşek

Yeniden

Kurban diye sunduğun değer cansa bugün
Kalbinde eğer harlı ateş yansa bugün
Küsmez mi nehirler ve denizler sence
Tekrar gemiler dağlara tırmansa bugün

Bir Baharın Ardından

Issız yuvamın her yanı sevginle dolu
Farz et ki içim beyaz güvercinle dolu
İmalı bakışlar ve çatık kaşlarla
Kırk ökse kurarsın bana kendinle dolu

Ahmet Ziya Kahraman

Bir Baharın Ardından

Issız yuvamın her yanı sevginle dolu
Bohçamdaki kış gülleri renginle dolu
İmalı bakışlar ve çatık kaşlarla
Gönlümdeki tenha köşeler senle dolu

Bu sayının tamamlanacak rubaileri ***Gönül Cezvesi*** ve ***Hangi Boyut?*** başlıklarını taşıyor. Vezin ve kafiye düzenine uyarak, konu bütünlüğünü gözeterek bu rubaileri tamamlamaya çalışınız.

Rubailerinizi bize rubaidergisi@gmail.com adresinden gönderebilirsiniz.

Gönül Cezvesi

.....

Kaynar mı gönül cezvesi iman yoksa?

İstanbul'u baştan başa gezsek ve desek

.....

Hangi Boyut?

Sordun mu bu dünya benim annem mi diye

.....

.....

Sevda bize cennet mi cehennem mi diye

Can/Baz

Âşıkların omzundaki divan sazıyım
Şairlerin alnında
silinmez yazıyım
Evren denilen kitapta
aşktır künyem
Farz et ki
gönül telinde
ip cambazıyım

Eski Şairler

Ah eski rüyalar
o derin tabirler
Sözcüklere sığmayan
büyük tasvirler
Mevsimlere
sözcülük mü etmişlerdi
Yağmurla gelen
karla giden şairler

Yalan Hepsi

Aşk olmasa diller de
nefesler de yalan
Sözler de hayaller de
hevesler de yalan
Her gölgeyi
öz varlığa göndermezse
Renkler de yalan kanımca
sesler de yalan

Yıldızlara Kement

Akşamları
her gün
masal anlatmakta
Çığlıkları
gök kubbeyi çınlatmakta
Sonsuzluğa bağlı
sevgi fatihlerimiz
Yıldızlara kalbiyle kement atmakta

Dört Nehir

Ömrünce
hayalindeki bir şehri arar
Dermanı bulur
sonra gider zehri arar
Cennetteki Kevser'le yetinmez insan
Süt nehri
şarap nehri
ve bal nehri arar

Göç(e)me(ye)n Kuş

Dün bir kanadım düştü
çorak bir yerde
Kaldım gaga bir yerde
ayak bir yerde
Mümkünse eğer
sizde misafir kalayım
Yurdum ve yuvam
hayli uzak bir yerde

Çokluktaki Birlik

Besbelli yazarlık da bu
şairlik de
Şahlık da budur bence
cihangirlik de
Bir ses çekiyor her sesi
ıssızlığına
Çoklukta tecelli ediyor
birlik de

Can Suyu Bekleyen

Besbelli ki
talih yine kazmış kuyumu
Vermiş yine
dünyaya rehin beş duyumu
Sahra gibi bir kalbe dikilmiş
yalnız
Ürkek fidanım
kim verecek can suyumu

Günlük

Kandıkça yanık yağmura öz benliğimiz
Kaynar kara göklerde talan şenliğimiz
Deryada hayalden yüce yelkenli gibi
Ardında köpükler bırakır günlüğümüz

Şiirin Şifası

Aydan süzülen nur gece vurmuş karaya
Mehtaba dökülmüş sözü dizmiş sıraya
Dört bir yana pervânece dönmüş, sonra
Al gülleri merhem diye sürmüş yaraya

Ekranlar Çağı

Ekran ve ışıklarla dolup taştı hayat
Sergerde rüyalar gibi hep coştu hayat
Evler kutu gökler kayıp ay yok ve güneş
Ölgün bir ışık sanki çoraklaştı hayat

Rüya Alemi

Binbir gece kimdir gece ters düz haroşa
Gün bitti, zaman sustu, hayat çıktı boşa
Kaldık meteliksiz, yapayalnız ve sefil
Ey şanlı rüya alemi, binlerce yaşa!

AŞKİSTAN

MUHSİN İLYAS SUBAŞI

Sen 'Gül' De, Bana

Lütfet, Sana koşsun bu gönül, 'gel' de, bana,
Ölmek ne ki, sormam bile, Sen; 'öl' de, bana,
Lâkin ölümüm çözmeyecektir düğümü;
Yükler gelirim gönlümü, Sen; 'gül' de, bana!

Gül Yüzlü Mevsim

Ben kışta varım, yazda, baharlarda varım,
Ben, vuslatı bin bir kapı çaldım ararım,
Aşk gönlü sıcak bir güle döndürdüğü gün;
Gül yüzlü o mevsim gelecektir umarım...

Vefa Takvimi

EYLÜL EKİM AYLARINDA DOĞUM/ÖLÜM TARİHİ OLAN, RUBAİ YAZMIŞ ŞAİRLER

Rubai ailesi olarak

doğumunun 144. yıl dönümünde **Tahir Olgun/Tahirü'l-Mevlevi**'yi,

doğumunun 120. yıl dönümünde **Rıfkı Melûl Meriç**'i,

ölümünün 137. yıl dönümünde **Yenişehirli Avni**'yi,

ölümünün 63. yıl dönümünde **Asaf Hâlet Çelebi**'yi rahmetle anıyor;

ölümünün 4. yıl dönümünde **Feyzi Halıcı**'yı rahmetle anıyor;

doğumunun 59. yıl dönümünde **Filiz Bedük**'e sağlıklı bir ömür diliyoruz.

Oğuzcan'ın Dörtlükler Dünyası

Talât S. Halman

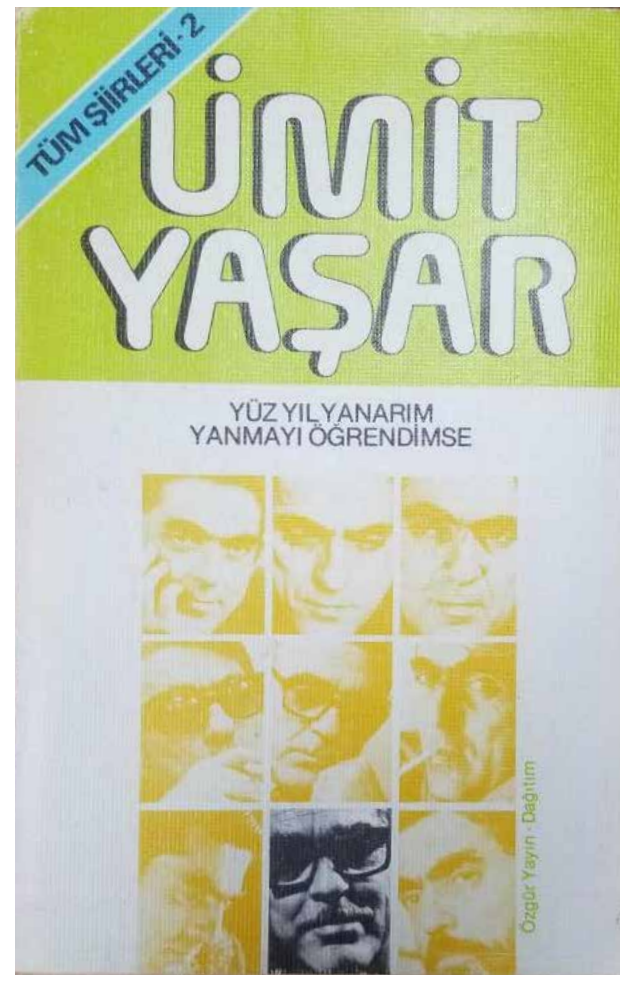

Dörtlük ve özellikle rubai türünün çağdaş üstatlarından biri, Ümit Yaşar Oğuzcan... Belirli vezinler ve kesin kafiye / rediflerle dört satıra derin bir düşünceyi ya da sürükleyici bir duyguyu sığdırmak hiç de zor değilmiş gibi, Oğuzcan bize özlü sevgi, felsefe, toplumsal eleştiri dörtlükleri veriyor. Muhteva ve üslubu dört başı mamur bir sentezde birleştiren şu şiiri, rubai türünün şaheserlerinden biridir:

Her gün yeni bir can yaratır hak bende
Er geç yeşerir kupkuru yaprak bende
Son meyvesiyim ben bir ölümsüz ağacın
Bin bir tohumun sürdüğü toprak bende

Oğuzcan'ın aşkı bu şiirlerde bazen beşerî ölçüler içinde güçlü bir güzelliği dile getiriyor... Bazen de, dört satır içinde, aşk bir ölümsüzlük macerası oluyor:

Bir ömre değer sevdiğimin bir gecesi
Ağzımda duadır adının her hecesi
Fani yaşayıp böyle ölümsüz sevmek
Âlemde bütün sevgilerin en yücesi

Bir damla dedim, sen bana derya verdin
Her ânıma renk, ömrüme mana verdin
Yıllarca o tek mutluluğun girmediği
Dünyamı yıkıp bir yeni dünya verdin.

Aşkın sancıları ve kuşkuları da var Oğuzcan'ın dörtlüklerinde... Şair, sona ermeğe mahkûm yaşantıların üzüntüsü içindedir:

Bir gün sevilenden ve sevenden ne kalır
Gözden, o dudaktan, o bedenden ne kalır
Anlat bana ey sevgili, senden başka
Can verdiğim an âleme benden ne kalır

Oğuzcan'ın derin bir karamsarlığı, yaşamak ve sevmek karşısında umutsuz ağıtları da var:

Bir gün bile anmaz bizi andıklarımız
Er geç unutur sevgili sandıklarımız
En sonra kül olduk bu büyük yangında
Boşmuş, tutuşup kor gibi yandıklarımız

Hayal kırıklıkları, hayatın katı gerçekleri karşısında kötümserlik, güvensizlik ve yakınma da Oğuzcan'ın dörtlüklerinde başgösteren duygu ve dertler arasında...

Hak her kulunun alnına bir şey yazmış;
Bir say bakalım alnı açık kaç kişi var.

Hep aynıdır âlemdeki zindancıbaşı
İşkence kalır, yalnız esirler değişir.

Er geç sezeceksin var olan şey yokluk
Bin bir yalanın kaynağı bir eski yalan.

Şair, kötülerin, açgözlülerin, sömürücülerin boş yere didindiklerini de dört kuvvetli mısra ile apaçık belirtiyor:
Hep zulmederek halkı soyup gitmişler
Eller keserek, gözler oyup gitmişler
Yıllar yılı çaldıkları dünya malını
Bir gün yine dünyada koyup gitmişler.

Türk edebiyatının en güzel lirik protesto şiirlerinden biri, Oğuzcan'ın pürüzsüz bir rubaisidir:
Bitsin diyorum bunca karanlık bitsin
Boş midelerin duyduğu açlık bitsin
Mademki eşit geldik eşit gitmeliyiz
Haksızlık imiş, zulm imiş, artık bitsin

Karanlık bir dünya içerisinden insanı güzelliğin, zevkin ve aşkın yücelttiğini şair ne hoş sözlerle belirtiyor:
Her zevki tadıp her şeyi bilmek ne güzel
Her sevgiyi, her neş'eyi bilmek ne güzel
İnsanlığın alçaldığı bir dünyada
Bir insanı sonsuz sevebilmek ne güzel.

Rubai şeklini, vezinlerini, kafiye düzenini Ümit Yaşar Oğuzcan kadar başarılı ve etkili kullanan üç beş kişi kaldı Türkiye'de... Oğuzcan'ın rubai ustalığı, hem klasik rubai, hem yenilikçi rubai alanında üstün başarı sağlamasıyla gerçekleşmiştir. Şu rubai Ömer Hayyam'ın ruhunu şad ettiği gibi, Yahya Kemal'i de sevindirir, hatta imrendirirdi herhâlde...
Âlemdeki esrarı serencam söyler
Sâki susar ellerde gezen câm söyler
Her mısraı nadide rubailerle
Söylerse büyük gerçeği Hayyam söyler

Oğuzcan'ın dörtlükleri, kendi içlerinde, bir felsefi bütünlük, bir duygu bayındırlığı, bir mimari denge sağlamaktadır. Ne var ki bu doyum olmaz şiirlerden çoğunu okurken, keşke daha fazla sürseler diye düşünmemek elde değil. Dörtlükler, felsefe alanında, his ve heyecan ülkesinde uzamasını özlediğimiz birer tavaf...
Oğuzcan'ın dörder satırlık nefis şiirlerini yıllar boyunca doya doya okuyacağız, ezberleyeceğiz, okutacağız.

Talât S. Halman, "Oğuzcan'ın Dörtlükler Dünyası", Ümit Yaşar Oğuzcan, Tüm Şiirleri 2-Yüz Yıl Yanarım Yanmayı Öğrendim-se-Rubailer, Dörtlükler, 3.Baskı, Özgür Yayın-Dağıtım, İstanbul 1989, s.11-16 (Kısaltılmıştır.)

Rubai Kitaplığı

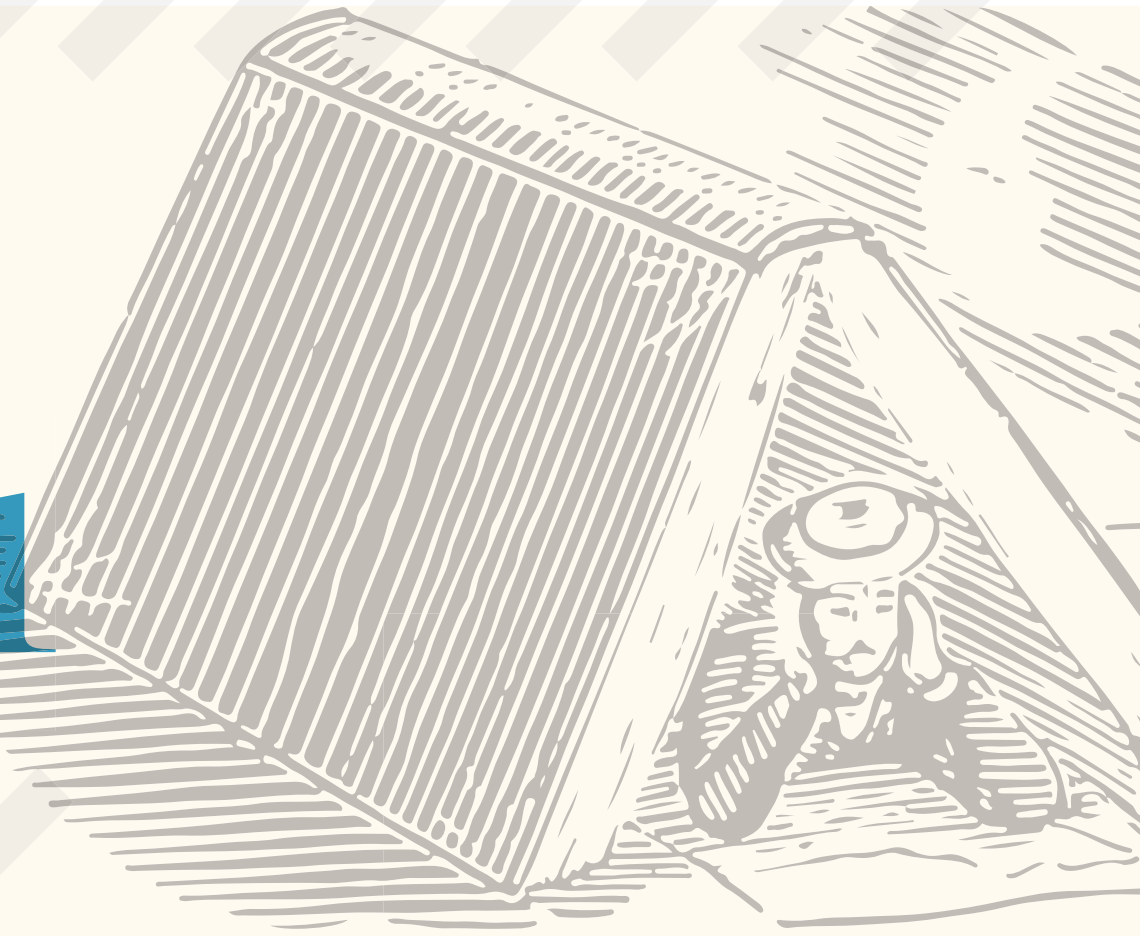

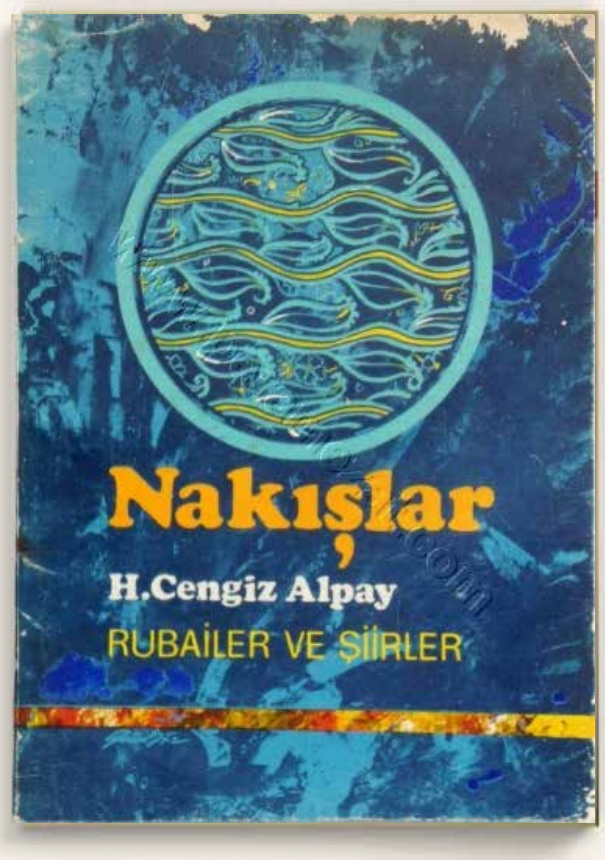

Nakışlar

Şairi : H. Cengiz Alpay

Yayınevi : Toker Matbaası

Basım Yeri : İstanbul

Basım Yılı : 1972

Sayfa Sayısı : 112

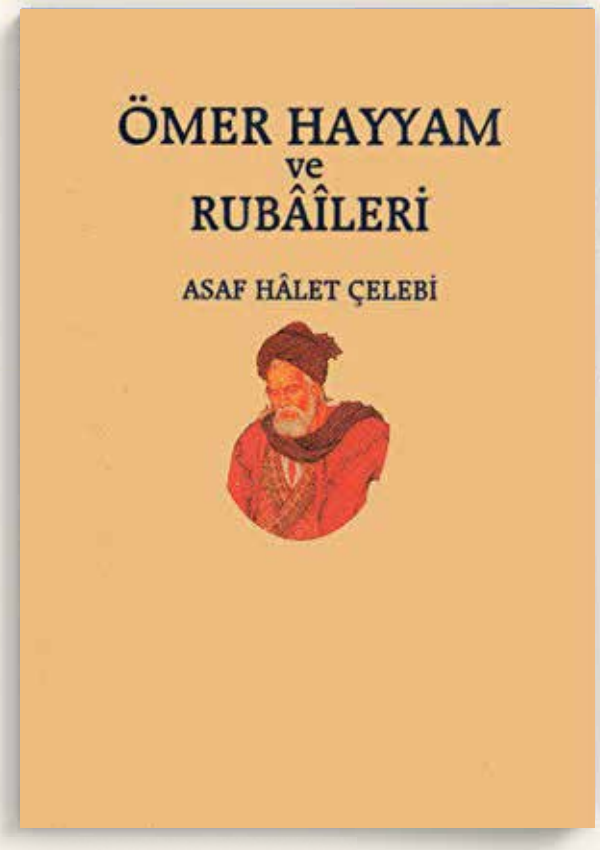

Ömer Hayyam ve Rubaileri

Yazarı : Asaf Hâlet Çelebi
Yayınevi : Hece Yayınları
Basım Yeri : Ankara
Basım Yılı : 2003
Sayfa Sayısı : 231

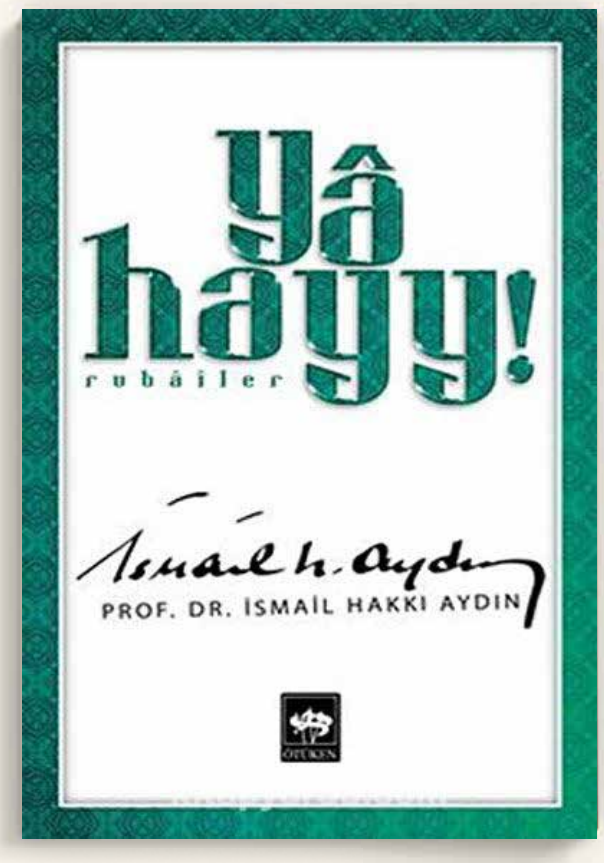

Yâ Hayy-Rubailer

Şairi : İsmail Hakkı Aydın
Yayınevi : Ötüken Yayınları
Basım Yeri : İstanbul
Basım Yılı : 2014
Sayfa Sayısı : 229

Rubailerinizin değerlendirilmesini ya da yayımlanmasını isterseniz aşağıdaki e-posta adresine gönderebilirsiniz.

Şiirle kalmanız dileğiyle...

rubaidergisi@gmail.com